

PBB ПУСКУ. – 2008. – 133 с.

3. ISO 9000:2015. “Quality management system – Fundamentals and vocabulary” [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.iso.org>.

Оксана ФЕДОР

слухачка магістратури за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»
(науковий керівник – д.е.н., професор, професор кафедри
менеджменту та публічного управління Шкільняк М.М.)

ПРОБЛЕМИ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ СУДОВОЇ ВЛАДИ

Необхідною умовою незалежного розвитку й формування самодостатності судової системи є ресурси.

Ресурс є складною, багатоаспектною категорією, еволюція якої відобразила історичний процес розвитку суспільства, його продуктивних сил і виробничих відносин, прав власності, інтересів різних соціальних груп [1, с.3].

Серед вітчизняних та зарубіжних досліджень можна виділити два основних підходи до визначення поняття ресурсного забезпечення. Наприклад, у роботі А.Мельник, О.Оболенського, А.Васіної, Л.Гордієнко ресурсне забезпечення трактується як сукупність ресурсів, що використовуються чи можуть використовуватися організацією для здійснення своєї діяльності [2, с. 83-85]. З іншого боку, Т.Безверхнюк, А.Чорна, М.Французова, М.Галабурда та інші обстоюють погляд, що сутність ресурсного забезпечення полягає не тільки у використанні чи доступності ресурсів, а й в існуванні управлінського механізму, що має забезпечувати їх ефективне використання [1, с. 247-248; 3, с. 74; 12; 13]. Зокрема, Т.Безверхнюк визначає ресурсне забезпечення як «систему державних заходів, спрямованих на створення матеріальних, правових, інституційних умов перетворення елементів ресурсного простору в засоби досягнення цілей» [1, с. 247- 248].

Необхідне ресурсне забезпечення судів і діяльності суддів полягає у створенні належних умов для нормальної їх роботи.

Під такими належними умовами варто розуміти належний рівень фінансування, забезпечення якісними кадрами та матеріально-технічними ресурсами, належне фінансове забезпечення суддів і працівників апарату суду, ефективна організація діловодства, технічне

оснащення приміщень тощо.

Серед наведених вище складових ресурсного забезпечення судових органів, на нашу думку найбільш вразливими є фінансовий та організаційно-технічний складники.

Слід погодитися з позицією І.М. Пліско, що забезпечення сталого і достатнього за обсягами фінансування – головна запорука нормального функціонування будь-якої бюджетної організації чи установи [4, с. 236]. Фінансове забезпечення, достойна оплата праці є однією з найважливіших гарантій самостійності суду та незалежності суддів. Принципи самостійності судової влади, судів і незалежності суддів визнаються в усіх сучасних політико-правових концепціях і доктринах фундаментальними засадами організації державної влади у демократичній державі. Дотримання цих принципів декларується та гарантується в Україні Конституцією України [5] (ст. 126) і законами.

Так, у ч. 1 ст. 130 Конституції України закріплено обов'язок держави забезпечувати фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів [5].

Відповідно до ст. 146 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [6] держава забезпечує фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів відповідно до Конституції України. Забезпечення функціонування судової влади передбачає:

1) окреме визначення у Державному бюджеті України видатків на утримання судів не нижче рівня, що забезпечує можливість повного і незалежного здійснення правосуддя відповідно до закону;

2) законодавче гарантування повного і своєчасного фінансування судів;

3) гарантування достатнього рівня соціального забезпечення суддів.

Видатки на утримання судів визначаються з урахуванням пропозицій Вищої ради правосуддя.

Відповідно до ст.148 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [6] фінансування всіх судів в Україні здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України. Видатки загального фонду Державного бюджету України на утримання судів належать до захищених статей видатків Державного бюджету України.

Системі фінансування судів притаманні суттєві недоліки, які повторюються з року в рік. Щороку при прийнятті державного бюджету виконавчою та законодавчою гілками влади не виконуються вимоги Конституції України, національного законодавства та рішення Конституційного Суду України щодо забезпечення незалежного та

справедливого правосуддя шляхом достатнього та належного фінансування. Неодноразово Конституційний Суд України визнавав відповідні норми Закону України «Про державний бюджет» неконституційними, проте рішення Конституційного Суду України відповідними державними органами ігноруються. При цьому, з одного боку, законодавча влада приймає акти про боротьбу з корупцією, забороняючи використовувати для потреб суду позабюджетні кошти та матеріально-технічні засоби, а з іншого, виділяючи разом із виконавчою владою мізерні суми на здійснення правосуддя, штовхає керівників судів на ту ж саму корупцію [7, с. 95].

За останні роки відбулося значне зростання видатків державного бюджету на фінансування судів першої та апеляційної інстанцій, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України та безпосередньо Державної судової адміністрації України, про що свідчать значення показників обсягів асигнувань із державного бюджету на 2016 рік, які порівняно з 2010 роком зросли на 114,7%. І хоча частка видатків на органи судової влади у структурі видатків Державного бюджету України складає близько 1%, бюджетний запит судів щорічно задовольняється приблизно на 45-50% від потреби. Тому, досягти належного функціонування органів судової влади в умовах дефіциту фінансового забезпечення можна лише за допомогою чітко налагодженої системи управління бюджетними коштами, виділеними на судову владу, яка потребує своєчасної та достовірної інформації для прийняття рішень [8, с.4].

Що стосується організаційно-технічного забезпечення судів, то Конституція України [5], закріпивши положення про необхідність забезпечення гласності судового процесу та його повного фіксування технічними засобами (п. 6 ч.1 ст. 129), надала певного імпульсу роботі по комп'ютеризації судової системи.

Однак на шляху досягнення цієї мети постали значні перешкоди, найскладнішими з яких є відсутність у судах належної матеріально-технічної бази і комплексної державної програми впровадження у судочинство електронно-технічних засобів.

Сьогодні актуальною проблемою є розробка концепції впровадження у судову діяльність засобів електронної техніки. При цьому, виходячи з реального стану фінансування судів, треба передбачати два моменти: 1) цільове виділення коштів на реалізацію відповідної програми; 2) поетапне втілення досягнень наукового прогресу в систему судочинства. Основні положення програми мають

спиратися на наявну нормативну базу в галузі судоустрою та процесуального законодавства і враховувати розроблені законопроекти.

Отже, фактором для успішного досягнення цілей судової реформи є створення належних умов для функціонування судової системи, що включає її належне ресурсне забезпечення, відсутність якого у ряді випадків перешкоджає судовій системі належно функціонувати, та не дає змоги Україні як державі забезпечити верховенство права.

Бібліографія:

1. Безверхнюк Т. М. Система ресурсного забезпечення регіонального управління: концептуальні засади розбудови і механізми функціонування : дис. ... д-ра наук : 25.00.02 / Безверхнюк Тетяна Миколаївна. – Одеса : [б. в.], 2009. – 441 с.

2. Державне управління : навч. посіб. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с. – (Вища освіта XXI століття).

3. Галабурда М. К. Фінансове забезпечення економічної політики в Україні : дис. ... канд. екон. наук : 08.01.01 / Галабурда Микола Костянтинович. – К. : [б. в.], 2003. – 278 с.

4. Пліско І. М. Проблеми казначейської форми обслуговування спеціального фонду бюджетних установ / І. Пліско // Вісник Чернігівського технологічного університету. – 2014. – № 3(75). – С. 230-236.

5. Конституція України 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.

6. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 07.07.2010 р. № 2453- VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2453-17> .

7. Волохова І. С. Кошторисне фінансування бюджетних установ : навч. посіб. / І. С. Волохова. – О. : Атлант, 2012. – 251 с.

8. Кошинець М. І. Облік та аудит використання бюджетних коштів в органах судової влади : дис. ... канд. економ. наук : 08.00.09 / Кошинець Маріанна Ігорівна. - Захист 11.11.16. - Івано-Франківськ : ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника", 2016. - 301 с.